

Cartea *Dincolo de beznă* (Chișinău: ARC, 2021), semnată de Olga Căpățână, se individualizează printr-o construcție narativă inedită. Precizia, rafinamentul metodic și rigoarea – sunt atributele majore ale romanului. De asemenea, o suită de repere onomastice, geografice și istorice punctează armonios și sugestiv diegeza. Se va observa că, din punct de vedere al perioade istorice, evenimentele relatate ajung până în zilele noastre, anul 2021.

Întâmplările nu sunt prezentate în ordinea lor reală, subiectul începe cu intriga, după modelul romanului polițist. Așadar, în așteptarea deznodământului, cititorul este menținut, strategic, într-o stare de suspans continuă. Lectorul este surprins mereu de semne de avertizare, anticipatoare, cărora ajunge să le dea o semnificație relativ corectă mult mai târziu, înaintând în lectură. În această lume amețitoare certitudinile sunt firave, mai ales că la nivelul discursului narativ tensiunea vine și din intercalarea planurilor temporale. Prin numeroasele momente de retrospectivă, scriitoarea pune la dispoziția cititorului un tablou în cele mai mici detalii, care vine, într-un fel oarecare, să justifice faptele și deciziile personajelor, dar și felul în care se desfășoară acțiunea și cauza conflictului. Toate acestea însă nu sunt declarate ca atare, lectorul are libertatea de interpretare și este pus în situația de a analiza la orice pas, reflecțiile ajung să se răsfrângă asupra propriei condiții umane.

Din punct de vedere tematic, neconformismul relației dintre mamă și fiică frapează cititorul până la revoltă, acesta fiind obișnuit să interpreteze cuplul mamă-copil în termenii dragostei, protecției, dăruirii de sine, jertfirii materne etc. Însă Angela, protagonista romanului, pare condusă de un demon lăuntric ce o poartă pe cele mai întunecate căi, inclusiv împotriva fiicei sale mai mari Gabriela.

Printre problematica relațiilor părinți-copii, soț-soție, om-societate, cartea tratează și tema curentă a pandemiei de Covid-19. Eroina romanului ajunge să-și conștientizeze deșertăciunea doar după ce se îmbolnăvește de Covid-19. „Angela... a început să perceapă masa umană din jurul ei ca fiind ceva ostil, gri, care voia să o înghită și să o mestece...” (p. 221) Mesajul este mai mult decât sugestiv: tot ceea ce trăim este o lecție ce trebuie însușită. De altfel, romanul poartă în ansamblul său amprenta unei lecții de viață, de moralitate.

Dincolo de beznă este genul de roman care extrage cititorul din centrul existenței pe care o trăiește chiar în momentul lecturii și îl plasează în rol de observator neimplicat al lumii la care se raportează. O privire detașată asupra propriei condiții umane nu poate rămâne fără efecte imediate în conștiința receptorului.

Olga Căpățână se numără printre scriitorii care-și trăiesc istoria eroilor săi, mai bine spus: eroi trăiesc experiența ficționalizată a autoarei. Prin aceasta se anulează limitele temporale și spațiale concrete, trecându-se în sfera atemporală a filosofiei vieții, comună tuturor epocilor și societăților.

Diana DEMENTIEVA

